

م . عادل

سلانیک حقوق فاکولته بی مدیری
حقوق اداره و علم اقتصاد معالی

مقایسه لی

حقوق اداره در ستری

برجی کتاب

سولنیک

« روم ایلی » مطبعه سی

۱۳۲۷

حقوق محفوظ در

مقدمه

حياتده توقف يوقدر . بالعكس دائمي و فاصله سز بر ترقى
وتكامل موجوددر . يكر منجى عصرده ياشايان ملتر هر كون
بر آزدها آغير لاشان، بر آزدها چو غالان احتياجلر ايجنده ياشامق،
تأمين موجوديت ايده بيامك ايجون استقبالك كو سترديكي هدف
كال و ترقى به دوغرى قوشمق، جمعيتك آهنگ تشكيلاتنه نفوذ ايتمك،
عوامل ترقيسى تدقيق ايلك مجبور ايتدهدر . بو عمومى جريانه تابع
اولمق ايسته مين ، بو عصر ك شرائط حياتيه سنه ، عوامل اساسيه
واداريه سنه واقف اولمايان ملتر، يارين، يالكز صحائف تاريخيه
چمك اوزره بوسياست و مجادله مهنه سندن چكلمكه حاضر لامليدر .
جمعيتى اداره ايدن قوانين و مؤتراتى بيلميان ، هيئت اجتهاد-
عياهنك آهنگ انتظامى محافظه ، و منافع مملكتى تأمين ايده چك
اسبابى استكمال ايتيان ملتر ديكر لرى طرفدن بلع ايدلمكه
محكومدر . ديه بيلرزكه صحائف تاريخيه ده كورديكمز اختلاجات
اجتماعيه، اختلالر هپ علم اداره يه عدم وقوفدن نشأت ايتمشدر .
حادثات اجتماعيه يى بر نظر نافند ايله تدقيق و تتبع ايده بيلن ، و بو
حادثاتك جهت سيرينى ، و درجه شدت و قوتى تعيين ايلن ملتر ،
حيات كائناتده مهم و مستثابره موقع اشغال ايتمشدر . انقلابات

عظيمه تاريخيه نك معاصرى اولانلر فن اداره يه واقف اولسه يديلر .
قواى ملتى تخریب ایتزلر ؛ بالعکس انقلابى اداره ایدن جریار افکارک
جوش و خروشى نظر دقه آله رق عموم ، منفعت بخش اوله جق سالم
برمسلك اختيار ايدرل دی .

فن اداره ، حکمت اجتماعيه نك الك مهم بر شعبه سى اولمق
اعتباريله . قدرات جمعيتى اللرينه آله جق لرك ، بونك نکات
ودقايقته کسب اطلاع ایتش اولملى ايجاب ايدر . باخصوص
بزکى ساحه مشروطيت و ترقيه کچ کلن ، فقط
تکملات اداريه و سياسيه يي ممکن مرتبه سرعتله ادراك ایتک
ایستیان بر ملت افرادى ايجون فن اداره نك درجه اهميتى آشکاردر .
بزم الك بيوك املمز ، امل و طنپورانه من حیات اداريه مزه بر
استقامت صحیحه و یرمک اولملىدر . بونکچون « حقوق اداره » ،
حیات اداريه و سياسيه مزده بزهاک صحیح ، الكصمى بر رهبر
اوله جقدر .

« حقوق اداره درسلى » فن اداره تحصیلله متوغل اولان
دارالفنون مداومینه خطاب ایتکله برابر مأمورین اداريه ده
برساحه تتبع عرض ایده بيله جکدر .

حقوق فاکولته سنده کى درت سنه لک تدریساتمک محصولى
اولان بواثرده مقایساته فوق العاده اعتنا ایدلش ؛ نظریات اداره کى
اساسلر و قوانین اداره عثمانیه ، حکومت متمدنه سائر نك قوانین
مماثله سيله مقایسه ایدیلرک هر بحث حقنده بر فکر عمومى
اعطاسنه چالشمشدر .

اثر ك تحریر رنده باشلیجه، « تولوز » حقوق فاكولته سی اصول اداره معامی « اورییو Hauriou » نك (حقوق اداره و سیاسیة) و (توسیع مآذونیت حقدنه تدقیقات) نامنده کی تألیفاتیله، پارس حقوق فاكولته، سی معلملرندن وانستیتو اعضاسندن؛ « اسمهن Esmein » ك (مقایسه لی حقوق اساسیه)؛ مارسیلیا دارالفنونی معامی « فلیس مورو F. Moreau » نك، و « لوئی مارتن L. Martin » ك (حقوق اساسیه) لرندن؛ « فهراند Ferrand » ك (مقایسه لی مؤسسات اداریه)؛ سوربون معلملرندن « شارل سه نیوبوس Ch. Seignobos » ك (تاریخ سیاسی)؛ « دو قروق Ducrocq » ك (حقوق اداره درسلی)؛ « واکت Vaquette » ك (حقوق اداره) نام اثرلرندن وقوانین اداریه مزك تدقیقاتندن استفاده ایدلمشدر .

درسلك صورت ترتیب و تصنیفی امرنده مأخذلر مزدن هیچ برینك طرز تقسیمنه تماماً اتباع ایدمه مك. بویابده تجربه اك موافق عد ایتدیكمز طرز تصنیفی، تصنیفات سائر علمیه ایله مزج ایدرك اثری بر مدخله، اون اوچ قسمة آیردق .

مدخلده تعریفات حقوقیه ایله حقوق اداره نك موقع علمیی؛ برنجی قسمة وظائف دولت و مؤسسات؛ ایکنجی قسمة، اداره ملكیه تشکیلاتی؛ اوچنجیده اداره ولایات؛ دردنجیده مستملكات و ایالات ممتازه اداره لری؛ بشنجیده بلدیة لری؛ آلتنجیده مؤسسات عمومی و خیریة؛ یدنجیده دعاوی اداره؛ سکزنجیده حقوق سیاسیة، طقوزنجیده ضابطه؛ اوننجیده مأمورین دولت؛ اون برنجیده

وسائط اجرائيه دولت ؛ اون ايكنجيدە املاك اميريه ؛ ونهايت اون
اوچنچي قسمده بودجه موضوع بحث اوله جق، و اثر ايكي بيوك جلدی
احتوا ايده چكدر .

محرر ؛ بواعتالره ، اثرينك تدقيق و تتبعه شايان صحيفه لری
احتوا ايده چكندن امیدواردر .

م . عادل

سلانيك : ٢٥٤ شمريں اول سنه ٣٢٧

مدخل

۱

فکر حقوق

طبیعتك بخش ایتدیكى استعداد تكاملدن نصیبه دار اوله بيلمك ایچون انسان ، جمعیتله یاشامق مجبوریتنده در . بشر ماده و معنأ نائل رحمان و كمال اولمق املنى تعقیب ایدر . و بو كسب كمال احتیاجنى تسویه ایتك ایچون دائماً محیطى تدقیق ایدرك كائناتك آهنگك تشكیلاتنه نفوذ ایدر ، فعالیت حیاتیه سیله طبیعته حكم ایلر ، ملكات فكریه و روحیه سنى تنویر ایدرك حساس و مسعود یاشامق ایستر .

فقط ، اعتراف ایتلیدر ، بشریت هنوز بو غایه كاله وارا مامشدر . اكر انسانیت بو غایه سعادته واصل اولمش بولونسه . یدی ، او وقت نه قانونلره ، نه واضح قانونلره ، نه ده حكومتلره احتیاج كوریلوردی . هر كس تنور ایتمش ، قوای عقلیه نك تولید ایتدیكى بردآره منطق ایچنده هم نوعنى سوهرك ، انلرك حقوق حریتنه حرمت ایدرك ، اونلری كندینه مساوی كورهرك

وظائف انسانیه سنی بیوک بر صفوت و متانتله ایفائیش اولسهیدی ؛
 ایشته اوزمان ، بو آن حقیقی سعادت حلول ایتمش عد اولنه بیلیردی .
 انسانلر بو غایه مدنیته ، واصل اولنجه هم جنسینی مسعود
 کورمک ، و مسعود ایتک املیله وجوده کتیریلن ترقیات بدیعه
 بظندن بطنه انتقال ایده رک درین بر اتحاد و وفاق وجوده کتیره جک ،
 و اوزمان انسانیت مترقیه ، بتون احتراصات سفیله دن تجرد ایدرک
 حقیقته دوغری امین و مشترک خطوه لرله ایلر ولیه جکدی . .
 اوت ، بتون بواملر وجود پذیر اولسه ، بوکون بر جدل کاهدن
 فرقی اولمایان شو کائنات بر کلزار سعادت ، حیات
 سراپا بر تمثال سکون و استراحت اولوردی . . . فقط
 مع الاسف بویله اولیور . مع الاسف ، مدیتک اک زیاده
 ترقی ایتدیکی محیطلرده بیله هر کون اک حیوانی ، اک وحشی
 تعرضلره ، جنایتلره تصادف ایدیورز . و بو مشاهداتک بزه
 القا ایتدیکی قناعت قلبیه ایله — جسور ، فقط مأیوس — دیه
 بیلیرز که مدیت حاضره تزینات ظاهره سندن بسبتون تجرید
 اولونورده نظر لر مزده هویت حقیقیه سیله تمثال ایده جک اولورسه
 او زمان بشریتک هنوز پک دون بر مرتبه اخلاقیه ده بولندیغنی
 کورمش اولورز .

انسانلرده ، عینی حیوانات کبی یاشامق ایچون مبارزه حیاته ،
 و بو مبارزه ایچون ده سلاحلی بولونمغه مجبوردر . طبیعتک بتون
 موجوداته چیزدیکی محرک تکامل بودر . انکچون بعضاً اک قوی
 روابط ایله بر برینه مربوط اولان اللر کوچوک بر احتراص
 قارشیسنده در حال کسب ضعف ایدر ، چوزولور . و بر برینه

شفقتله باقان کوزلرده مدهش بر شراره خصوصت پارلار . انسانلری حرکات مفرطه سنده توقفه مجبور ایده جک بر قوت بولنیه جق اولسه ، انلر احتراصلریله ، خصوصتملریله هیئت اجتماعیه نیک آهنگ و امتزاجی اخلال اتمکه تشبث ایدرلر . او دقیقه ده نظر لر نده منافع شخصیه دن باشقه بر شی قالماز . فقط ، ایشته بو مبارزات وحشیه قارشیسینده انسانلری توقفه مجبور ایدن بر قوت ، بر قوه عالیه . وجوددر : فکر حقوق !

جمعیتلرک روش سقیمنی تبدیل ایدن ، بشریتی بر موازنه دائمه ایچنده یاشادان حقوق فکریدر . ماضیده بویه اولدینی کبی حالاً ده انسانلری ادامه مناسبانه موفق قیلان حقوقدر . وشبه یوقدر که استقبالده قوتی حقوقدن باشقه برشی دکدر . حقوقک افکار حقوقیه نیک تمامیه انتشار ایتدیکی زماندر که انسانیت لایق اولدینی مرتبه کاله اعتلا ایده جکدر .

مهوره در ؟ مؤلفین حقوق مختلف صورته تعریف ایتشلردر . بر قسمی : (حقوق ، انسانلر آراسنده جاری اولان روابط و مناسبات ضروریدر ، که شهادت وجدانیه ایله منکشفدر .) دیبور . دیگر بر قسم . مؤلفین : (هیئت بشریه نیک دوام و بقایی ایچون قوه فاطره نیک انسانلره بخش ایتدیکی بر خاصه در ، که بشر بونی عقل سلیم و وجدان دلالتیه ادراک ایده بیلیر .) مرحوم کمال بکده حقوقی شو صورته تعریف ایدیور : (حقوق ، طبایع بشریه دن محاسن مجردیه ، مطابق اوله رق منبعث اولان روابط ضروریدر .)

خلاصه ، حقوق بوتون بشریتی تنظیم و اداره ایدن قواعددر .

بو قواعد عمل سليم واسطه سيله ادراك اولونور .

حقوقى ، علم حقوق ايله قاريشدیر ماملیدر . علم حقوقى اوج طرزده تعريف ایدم بیلیرز :

۱ : علم حقوق ، حقى باطدن تفریق و تمیزه دلالت ایدن قواعدى ارأه ایدن بر علمدر .

۲ : علم حقوق ، انسانلر آراسنده كى مناسبات و معاملات و افعال و حررات اوزرنده حکم سورن ، و بونلرک حق و باطلنى تفریق و تمیزه دلالت ایدن قواعدى بیلیرر .

۳ : علم حقوق ، جمعیت بشریه اعضاسنك معاملات خارجه لرنده تطبیقه مجبور اولدقلىرى قواعدك هیئت مجموعه سیدر .

بو صوك تعريف ، علم حقوقك حیات اقوامده وجه تظاهرینه و صورت تطبیق و اجراسنه كوره اك عملی و اك موافق بر تعريفدر . و اك كثر علمای حقوق طرفدن ترجیحاً قبول اولونمشدر .

بو تعريفده اوج مهم قید واردر . برنجی قید : [جمعیت بشریه افرادى] در . بو قید ايله مخلوقات سائره ، علم حقوقك دائره اطلاعنه داخل اولاز . فى الحقیقه بو کون حیوانات ایچون بر حق متصور دکلدر . چونکه هر حق بر وظیفه به مقابلدر . و هر وظیفه بر مسئولیته استناد ایتك ایجاب ایدر . حالبوکه حیواناتی بر وظیفه ايله مكاف قیلیمق ، و باخصوص او وظیفه نك عدم ایفاسندن طولایى کندیلرینی مسئول ایدرک حق لرنده ترتیب مجازات ایتك ممکن اوله ماز . کرچه تاریخ ، بو باده بزه بعض غریب اجرا آتدن خبر ویر مکده در . مثلاً اسکى رومالیلر

حیواناتی‌ده علم حقوقک موضوعی داخلنه ادخال ایدرک انلره فعل و حرکتلرندن طولایی جزا ترتیب ایتشلردر . فقط بو طرز مجازاتک بو کون معقول و مشروع عد اولونه مامسی طبیعیدر .

ممالک متمدنه‌ده حیوانلر حقنده متخذ اولان بعض احکام نظامیه‌ده حیوانلرک حائز حقوق اولملرندن ناشی دکل ، بلکه انسانلرک وظیفه اخلاقیه‌لرینی تأیید ایتک مقصدینه معطوفدر . بر حیوانه تحملندن زیاده یوک یوکلتمه‌نک ممنوعیتی بو قیلدندر .

ایکنجی قید : [معاملات خارجییه] در . بو قید ایله بر فعله مقارن اولمیان افکار و حسیات علم حقوقک موضوعی خارجنده قالیور . حقوق یالکیز انسانلرک آخره سرایتی اولان معاملاتندن بحث ایدر . صرف باطنی اولان افعال — بر کیمسه حقنده ای و یا فنا دوشونمک کبی — بو علمک دائره اطلاعنه داخل اوله مز .

اوچنجی قید : [مجبوریته] در . نسانلرک معاملات خارجیه‌لرنده تطبیق ایده‌جکلری قواعد مجبوری‌الاجرادر . ایشته وظائف حقوقیه‌یی وظائف اخلاقیه‌دن تفریق ایدن نقطه بودر . مجبوریته ، حقوقک شرط اساسییدر .

بو شرط ایله حقوق طبیعی‌ده علم حقوقک موضوعی خارجنده قالمق ایجاب ایدر . حقوق طبیعی‌یی جمعیت ایچنده یاشایان انسانلره عقل وجدان تعلیم و تلقین ایدر . بر قانون ایله مؤید اولسنه لزوم یوقدر . مع مافیله حقوق طبیعی‌نک علم حقوق اراسنده

مهم بر موقعی وارد در . چونکه بو قسم حقوقده قوانین
موضوعه وعادات و تعامل ایله تأید ایتمکده در . یعنی حقوق
طبیعیه حقوق موضوعه عبادینه و بناءً علیه علم حقوقک موضوعی
داخلنه ادخال ایتمکده در .

صفون اراره نك عالم علوم آره سنڊه كى موئعى

علمى موضوعاتى اعتباريله اوچ بيوك صنفه تفريق ايتمك ممكنددر :
 برنجيسى : محيط مادىمىزه بيلدين علوم ددر . حكمت ، كيميا
 تاريخ طبيعى ، جبر ، مثلثات بوجمله دندر . ايكنجيسى : حيات
 بشرك احكام ماديه سنى تعريف ايدن علوم ددر : علم حيات ،
 علم روح ، علم وظائف الاعضا ، علم تربيه بوقسمه متفرع ددر .
 اوچنجيسى : محيط معنوي مزدن بحث ايدن علوم ددر كه بوكا « علوم
 اجتماعيه Sciences sociales » نامى ويريلير . اخلاق ، سياسيات
 اقتصاد ، حقوق بوجمله دندر .

كوروليوور كه حقوقك اك زياده مناسبت تاسيس ايلديكى
 علوم اجتماعيه ددر . حقوق ايا علوم اجتماعيه آراسنده كى مناسبات
 پك صميميدر . حتى بعض مؤلفين علوم اجتماعيه نك بر بردن
 تفريقى اساسنى ده قبول ايمه مشدر . از جمله « اوگوست قونت »
 جمعيت بشرية نك احوال مختلفه سنى ارائه ايدن يالكيز بر علم
 قبول ايتمش وبوكا (حكمت اجتماعيه Sociologie) نامنى
 وير مشدر . مع مافيه اكثر اجتماعيون علوم اجتماعيه نك فسحت
 محيطنى نظر دفته الهرق هر برينى بر علم مستقل حالنده تدقيق وتبع
 ايتشلر ددر . علوم اجتماعيه ايچنده موضوعنك وسعت وشمولى اعتباريله
 حقوق برنجى مرتبه يى احراز ايدر .

انسانم مقرون . — حقوق اساساً ایکی قسمدر: بری (حقوق طبیعه) ، دیگرری (حقوق موضوعه) در .

حقوق طبیعه Droit naturel . — جمعیت بشریه اعضا سانه عقل و وجدانک آملیم و تلقین ایتدیکی قواعدک هیئت مجموعه سیدر . (فلسفه حقوق) ، (نظریات حقوق) نامنی ده آلان بو قواعد زمان و مکانه کوره تحول ایتمز ، ثابتدر . حق حیات ، حق حریت بوجه دندر . کائناتک هر طرفنده بو حقوق سیاناً جریان ایدر . هیچ بردولت ، هیچ برهیئت اجتماعیه حقوق طبیعیه بی طانیمه مق حقی حاضر دکلدر . مع مافیسه سویه عرفانک هر یرده بر در جهده اوله مامسی طولانیسیله حقوق طبیعیه نکده تقدیر ماهیتنده اختلاف ظهور ایده بیلیر .

حقوق موضوعه Droit Posiiti . — اصول مخصوصه سنه توفیقاً وضع و تأسیس ایدلمش اولان قواعددر . حقوق موضوعه ، حقوق طبیعیه ، ادیان ، عرف و عاداته ، احتیاجات وقت و حاله کوره وضع اولنور .

حقوق موضوعه یا محرر ، یا خود غیر محرر اولور . (حقوق موضوعه محرره) ؛ اصول موضوعه سنه توفیقاً وضع و تأسیس ایدیلن قانونلردر . (حقوق موضوعه غیر محرره) ایسه ؛ قانون شکلنه کیرمه مش ، فقط مرور زمانله قانون قوتنی گسب ایتمش اولان عرف و عاداتدر .

حقوق موضوعه — محرر ، غیر محرر اولسون — آریجه ایکی قسمی احتوا ایدر : بری حقوق خصوصیه ، دیگرری

حقوق سياسيه در. [۵]

حقوق خصوصيه D. Privé. — افرادك يگديگريله اولان نذ سبات و معاملاتنى تعيين ايدن قواعددر. بو، علم حقوقك ك مهم برشعبه سيدر. قوانين مدنیه، قوانين تجاریه بونوع حقوقه متفرعدر.

حقوق سياسيه D. Public. — دولتلك كرك كندى تبعه سيله، كرك دول سائريله مناسباته تعلق ايدن حقوقدر، كه خارجيه و داخله ناملريله ايكي قسمه آريلور :

حقوق سياسيه خارجيه D. Pub. externe. — دولتلك بيننده كى روابط و مناسباتك مستند اوله جنى قواعد عموميه در كه بوكا (حقوق دول) نامى و يريلور. حقوق دول ده ايكي قسمدر : برى (حقوق عموميه دول D. int. Public) در، كه دوغريدن دوغرى يه دولتلك آره سنده كى مناسباته تعلق ايدن حقوقدر. ديكرى (حقوق خصوصيه دول D. int. Privé) در، كه تبعه لر ينك يكد يكريله اولان مناسباتندن متولد اوله رق ايكي دولت آره سنده كى مناسباته تعلق ايدن حقوقدر. تعبير ديگرله، ايكي دولتلك قوانين خصوصيه سندن دولاي ظهور ايدم بيله جك اختلافاتك حلنده مدار تطبيق اوله جق قواعدى ارائه ايدن حقوقدر.

حقوق سياسيه داخله D. pub. interne. — دولتلك تشكيلات

[*] بزده *Droit public* مقابل اولمق اوزره هم (حقق عموميه) هم (حقوق سياسيه) تعبيرلى استعمال اولنور. فقط (حقوق عموميه) تعبيرى لسان عدلينده بشقه معناده استعمال ايدلديكي جهته بز بومقاهد (حقوق سياسيه) تعبيرنى ترجيح اينديورز.

اساسیہ سنی ، وھیئت اداره ایله اهالی اراسنده کی روابط و مناسباتی
تعیین ایدن حقوق قدر . بوده اوچ قسمه آریلیر :

برنجیسی ؛ حقوق اساسیه D . Constitutionnel . در ، که
قوای عمومیہ نك تشکیلاتی و افراد جمعیتك حقوق سیاسیہ سنی
ارائه ایدن قواعدك هیئت مجموع ، سیدر .

ایکنجیسی ؛ حقوق اداره D . Administratif . در ، که
دولتله افراد تبعه بیننده کی حقوق و وظائف متقابلہ بی تعیین ایدن
قواعددر .

اوچنجیسی ؛ حقوق جزائیہ D . Pénal . در . بو حقوق ده
امنیت عمومیہ نك محافظہ سی مقصدیلہ تنظیم اولونان قوانین
احکامنه مخالفتده بولونانلرک دوچار اوله جقلری مجازاتی تعیین
ایدر .

ایشته بوتقسیات ، حقوق اداره نك عائله حقوق ایچنده حائر
اولدینی موقعی تعیین و ارائه اتمکدهدر . کورولبورکه حقوق
اداره ، حقوق سیاسیہ داخلیدن اولمق اعتباریلہ بالطبع ک زیاده
مناسبت تأسیس ایلدیکی بو قسم حقوق قدر . وبالخاصه حقوق اساسیه ایله
روابطی ظایت صمیمیدر . بو مناسباتی آریجه تدقیق اده جکیز .

مقودە ادارەنك تارىخىچەسى و تەربىيىسى

تارىخ سىياسەت ادارەيە برنظر تدقيق عطف ايدەجك اولورسەق، ادارە جەمئىيەت درعەيدە ايدن هيتلرئك ، امور حكومتى تدويردە ايكي صورتدن برينى التزام ايلدكلرئنى گورورز : ادارە شەخسيە ، ادارە قانونيە ؛ بو ايكي صورت ادارەدن ابتداء قارشىمىزدە ترسم ايدن ادارە شەخسيە در . بو طرز ادارەنك ، بشريتك بر حكومت حوضەسى آلتىندە ، بر جمعيت منتظمە حالندە ياشامغە باشلايدىغى تارىخىدن بدأ ايدەرك پك يقين زمانلرە ، اوچ عصر اولە قدر دوام ايتىدىگنى ، حتى بعض حكومتلردە اليوم — شكلاً دكل ؛ فقط فعلاً — جارى بولمىدىغى گوريورز .

دولتلرئك بر ادارە شەخسيەيە تابع اولدىغى ازمنە قديمەدە حكمدارلر شەخصيلرئىنە بر قدسيت ، حتى اكثر يا الوهيت عطف ايدرلر ؛ تبعەلرئنى گنديلرئىنە قارشى بر اطاعت كاملە ايچىندە بولدىرلردى . تارىخ بزه آثوريە ومصر حكمدارلرئىنك عصر لرجه بو طرز ادارەيى تعقيب ايتىدىكلرئنى گوسترييور . فقط مرور اعصار ايلە حكمدارلرئك بو قوۋە قدسيەسى نظر عامەدە تنزل ايتىمكە باشلامش ؛ بالخاصە قرون وسطانك صوك دورلرئندە

معارفك انتشاريله حکمدارلرک صفات لاهوتیهسی بوسبتون کسب ضعف ایلمشدر . آرتق بودورلرده حکمدارده برصفت الوهیت تصور اولونمیور ، آنجق اومقامه لطف الهمی ایله مظهر اولدینی قبول اولنیوردی .

بو طرز تلقییه رغماً، بودورده نظریات ادارهنک گرکی گبی تأسس وانتشار ایتدیکی محققدر . حقوق ادارهنک برعلم مستقل شکلی اخذ ایلمسی ، اساسات ادارهنک تمامیه تعین وتقرر ایتمش اولدینی زماندرکه ، بوده حکومات مشروطه نك اوان انکشافه مصادفدر . ابتداءً انکلتراه افاقندن طلوع ایدن شمس مشروطیت مملکتده حکمدارلرک اداره شخصیه سنه نهایت ویرمش ، و حاکمیت ملیه اساسنه مستند بر اداره قانونیه وضع ایلمشدر . ایشه بودقیقه دن اعتباراً حقوق اداره تماماً تأسس ایلمش عداولنه بیلیر . وتدریجاً نظریات اداره مملکتک هر نقطه سنده دائرة شمولانی آرتیرمشدر .

بیلیرسگنرکه ، دولت هرشی گبی طریق تکاملده ایلر یلین برعضو اجتماعیدر . بو تکاملات ، ترقی و توسع شکننده وقوع بولور . مثلاً دولت عثمانیه نك طریق ادارهده گوستردیکی تکاملاتی تدقیق ایده جک اولورسه ق ، دولتک بدایت تأسسنده تعقیب ایتدیکی مسلك سیاسی واداری ایله طرز حاضر اداریسی اراسنده عظیم فرقلر گورورز . بروقتلر ، حتی تنظیمات خیریهیه قدر قوای حکومت یگدیگرندن تفریق اولونمه مش ، ومختلف قوانک برریله اولان درجه مناسباتی تعیین ایدلمه مشدی . تاریخ عثمانی

بزده قوه عدليه ايله اجرائيه نك دائما بر شخصده مجتمع اولديغنى
گوستره جك بر چوق مثاللر ارائه ايدر .

خلاصه ، اداره دول بر اداره قانونيه حالي گسب ايتديكى
زمان دولتلر بدايه ينه پك از قواى اداريه يه مالك ايدنلر . دولتك
بتون هدفى ، فعاليتي فتوحانده بولونمق ، دول سائر ايله
مناسبات تاسيس ايتمكدن عبارت بولنيوردى . بودورده اداره
حكومتدن بوكون بكلديكمز منافعى تماما تأمين ايدم بيله جك
هيچ بر تشبث كورولميوردى . فقط مرور زمانله تكامل باشلادى .
حقوق اداره يكي بر ساحه تطبيق كشاده بولوندى .

اصول اداره نك تكملى خدمات عموميه ينى تنظيم ايتمش و ثروت
عموميه نك تظاهرينه خدمت ايتشدر . بوكون بر دولت تبعه سى
دولتن وعد دكل ، حقيقت و ثمره طلب ايدنيور . وقتيله دولت
يالكلز نفوس عموميه نك ترايدينه حصرامل ايتشدى . بوكون
افراد ملته منافع حقيقيه تأميننه چالشيور . بوئى ده انجق سالم بر
اصول اداره ايله تأمين ايدم بيلير . چونكه خدمات عموميه ينى
تنظيم و تنسيق ايدم جك انجق اداره در . شبهه يوق كه ، كابتدائى
بر اداره سياسيه دوره سننده ياشايان بر مملكتده دولت ، بر
چوق منافع تأمين ايدنيوردى . ك كوچك عشيرتلر ده بيله املاك
خصوصيه ، اموال ذاتيه تحت امنيتده بولنديريلنيوردى . فقط
ملكيتك تكملى ، مثلامعنوى ملكيتلر كده تماهى تأمينى بر اداره
منتظمه نك وجوده كامسييله ممكن اوله بيلمشدر . بر دولت اداريه
(Etat Administratif) حالي كسب ايدن مملكتلر ده ملكيت ادبيه ،

ملکیت صناعیه تأمین ایدلمش ، معاونت عمومیه ، امور خیریه
مؤسساتی تشکیل اولمشدر .

ینه اصول اداره سایه سنده درکه ، مملکتده تداولی ، اعتبار-
ری تسهیل وتوسیع ایده جک مؤسسات وجوده کتیر یله بیللمکده ،
بانقله لر ، شرکت لر ، بانقو طر تأسس وتداول ایتمکده در .
حقوق اداره مملکتده بالعموم مسالکک صورت جدیده
تکثیر ثمراتنه موفق اوله بیللمشدر . اصول اداره « ثروت »
دکل ، « منافع » وجوده کتیریور . « ثروت Richesse » ایله
« منافع Bien » ی بربر یله قاریشدیرماملیدر . « ثروت » تحت
ضمانه آلمیان بر قیمت اقتصادیه در . « منافع » ایسه ضمان قانونی
آلتنده بولنان بر قیمت قانونیه در . هر منفعت بر ثروتدر . فقط
هر ثروت ، بر منفعت دکلدر . دولتجه تصرفی تأمینات قانونیه تحتنده
بولنمیان ثروت بر منفعت تأمین ایده مز . ایشته . اصول اداره ثروتی
بویله ضمان قانونی آلتنه ، آله رق عمومیه منفعت بخش
اولمشدر .

ملکیت صناعیه وادیه ؛ اختراع براتلری وسائر صورتله
تحت تأمینه آلتنجه یه قدر ، آثار صناعیه وادیه صاحب لرینه بر
منفعت مادیه تأمین ایده مامش ثروتلردن عد اولنه بیللردی .
حالبوکه اصول اداره بونلر حقنده قوانین مخصوصه تعیین ایلدیکی
ایچون اختراعات وتالیفات صاحب لرینه عظیم بر منفعت تأمین
ایدیور .

حقوق اداره و اداره نك تعریفی . — « لافه ریه ر F . Laferrière »